

Jak poradnie psychologiczno-pedagogiczne mogą wspierać szkoły i pomagać poszczególnym uczniom? Jakie nowe metody pracy mogą przy tym stosować? Jak władze samorządowe powinny ująć funkcje poradni w lokalnej polityce oświatowej? Doświadczenia związane z praktyką realizacji tych aspektów wymieniali między sobą na kolejnym spotkaniu członkowie powiatowej grupy wymiany doświadczeń w edukacji. Spotkanie grupy odbywa się w ramach projektu „Wsparcie kadry jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu oświatą ukierunkowanym na rozwój szkół i kompetencji kluczowych uczniów”. Realizowany jest on w ramach programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 przez Ośrodek Rozwoju Edukacji i Związek Miast Polskich przy wsparciu ekspertów Związku Powiatów Polskich.

Zmiany, zmiany

Sposób funkcjonowania poradni psychologiczno-pedagogicznych aktualnie reguluje *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych*. Nie wszystkie przepisy zaczęły obowiązywać od roku 2013, niektóre zmiany nabrały mocy prawnej 1 stycznia 2016 r. Na zakres funkcjonowania poradni wpłynie nowa regulacja przygotowana przez resort edukacji. Chodzi o projekt rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach. Zaproponowane przepisy obligują dyrektorów do zorganizowania w przedszkolach i szkołach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz określają obowiązki specjalistów, m.in. pedagogów i psychologów (na marginesie, w opinii uczestników grupy wymiany doświadczeń specjalistów potrzeba również w szkołach ponadgimnazjalnych). W konsekwencji obowiązywania nowej regulacji poradnie psychologiczno-pedagogiczne miałyby się skoncentrować na bardziej specjalistycznym działaniu. Z projektem rozporządzenia można zapoznać się [tutaj](#).

Budowanie oferty i informowanie o niej

Standardowy zakres zadań poradni obejmuje szeroki katalog: od diagnozowania dzieci i młodzieży, opiniowania i formułowania orzeczeń, przez podejmowanie interwencji oraz prowadzenie terapii i rehabilitacji, po przeprowadzanie szkoleń i edukowanie przedstawicieli różnych grup docelowych: uczniów, nauczycieli, rodziców. O praktyce wypełniania tych zadań dyskutowali dyrektorzy poradni oraz urzędnicy odpowiedzialni za realizację polityki oświatowej w powiatach lubaczowskim, białskim, bocheńskim, nowosolskim, jędrzejowskim. Ciekawym spostrzeżeniem dyrektorów poradni była uwaga, iż pomimo, że katalog ich zadań jest tak bogaty, a ich zespoły podejmują różnorodne działania, to okazuje się, iż w lokalnych środowiskach wielu mieszkańców, a nawet nauczycieli, nie wie, że mogą skorzystać z pomocy specjalistów. Dlatego pracownicy poradni podejmują różne działania marketingowe popularyzujące prace swoich placówek wśród uczniów, nauczycieli, rodziców. Poradnie konstruują swoją ofertę w oparciu o rozpoznane standardowo potrzeby, ale jednocześnie dostrzegły, że powinny szeroko informować o możliwościach wsparcia jakim dysponują, stosując przy tym różne sposoby: od informowania na swojej stronie internetowej i w lokalnych mediach, po bezpośrednie spotkania w szkołach i z mieszkańcami, a także kreując pozytywny wizerunek swoich placówek poprzez podejmowanie niestandardowych inicjatyw.

Różnorodne działania

Bogaty katalog zadań poradnie realizują w różnorodny sposób:

- Opracowują orzeczenia, podejmują interwencje indywidualne, organizują telefony alarmowe (bywa, że dwudziestoczterogodzinne dyżury pełnią dyrektorzy poradni), organizują ośrodki i punkty interwencji kryzysowej;
- Starają się o odpowiednią infrastrukturę i wdrożenie metod pracy terapeutycznej (m.in. grup wsparcia) i rehabilitacyjnej (w tym zajęć sensorycznych);
- W poszczególnych powiatach, w zależności od potrzeb i aktywności zespołu poradni, praktyka działań doradczo-informacyjnych bywa bardzo bogata. Obejmuje organizację szeregu warsztatów, szkoleń i spotkań - dla uczniów oraz nauczycieli (np. szkolenia jak czytać opinie i zalecenia). Produktem corocznych, wrześnieowych spotkań z radami pedagogicznymi są plany zapotrzebowania szkół na wsparcie poradni. Specjaliści dokonują również zewnętrznej ewaluacji szkoły (często w ramach realizacją projektów finansowanych z funduszy unijnych). Choć z wypowiedzi przedstawicieli poradni można wysnuć wniosek, że akurat te działania poradni nie cieszą się w szkołach popularnością;
- Rodzice również stanowią grupę docelową działań podejmowanych przez poradnie. Wykorzystywane są do tego zarówno gotowe narzędzia np. filmy terapeutyczne, jak i autorskie scenariusze pracowników. Niektóre poradnie inicjują tzw. szkoły dla rodziców, czyli stałe, cykliczne spotkania. Bywa, że pracownicy poradni dojeżdżają do odległych od miast powiatowych małych miejscowości, by spotkać się z małą grupką rodziców;
- Warto wspomnieć o budowaniu przez poradnie (o różnym stopniu aktywności) stałych sieci współpracy. Poradnie zarówno powołują swoich gminnych koordynatorów, czy tzw. pracowników pierwszego kontaktu, jaki i organizują sieci ze szkolnymi pedagogami czy doradcami zawodowymi.

Autorskie badania

Pracownicy poradni prowadzą różnego rodzaju badania - autorskie lub we współpracy z uczelniami. Przykładami mogą być projekty przeprowadzone przez powiatowe poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Białej Podlaskiej i Lubaczowie. Pierwsze z nich dotyczyło wpływu rozwoju psychoruchowego na kształtowanie mowy u dzieci. Badania polegały one na przebadaniu 270 dzieci od drugiego do siódmego roku życia zakresu logopedii i integracji sensorycznej. Metodą badań był wywiad z rodzicami dzieci przejawiających deficyty w rozwoju psychoruchowym, a następnie mowy. Wykonano również indywidualne badania z zakresu integracji sensorycznej, stwierdzające zaburzenia w poszczególnych sferach rozwoju dziecka w szczególności w sferze motorycznej oraz z zakresu logopedii. Opóźniony rozwój mowy stwierdzono u 60 proc. badanych, a opóźniony rozwój ruchowy u 54. proc. Na podstawie wyników badań sformułowano zalecenia dla rodziców i dzieci. Drugi przykład badań pochodzi z powiatu lubaczowskiego. jego istotą było poznanie powodu, dla którego dzieci tak dużo czasu spędzają przez telewizorem. Okazuje się, że najczęściej podawaną wśród 260 dzieci w wieku 4-8 lat przyczyną była nuda.

Rozwój zdolności dzieci i promocja właściwych postaw – działania niestandardowe

Praca specjalistów zatrudnionych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych wydaje się koncentrować wokół pracy z dziećmi i młodzieżą przejawiającymi różnorodne indywidualne problemy intelektualne, emocjonalne, fizyczne, jak i dotyczące postaw społecznych (na marginesie, z wypowiedzi praktyków wynika, że coraz częściej problemy objawiają się w sposób zintegrowany i współzależny). Misja poradnictwa jest jednak znacznie szersza. Praktyka niektórych poradni pokazuje, że ten zakres ich misji wcale nie musi być marginalny. Świadczy o tym praca poradni w Lubaczowie którą z pewnością

można uznać za tzw. dobrą praktykę. Tamtejszy zespół, świadczący usługi dla 11,5 tys. dzieci i młodzieży z niemal 70 różnego rodzaju placówek, organizuje kilkanaście autorskich działań specjalnych.

Po pierwsze są nimi powiatowe konkursy: logopedyczny „*Mistrz pięknej mowy*”, turniej wiedzy psychologicznej, konkurs fotograficzny "*Nasze piękne wspólne chwile*", konkurs językowy "*NIE wulgaryzom. O piękno mowy ojczystej*", konkurs na plakat akcji społecznej "*Więcej czytania mniej oglądania*". Innym przykładem niestandardowego działania poradni jest projekt polegający na pisaniu przez dzieci i młodzież książek o tym, jak mądrze i zdrowo żyć. Wydane zostały już dwie publikacje: o emocjach i postrzeganiu o dobra. Kolejnym przykładem jest projekt teatralny "*Życie jest piękne*".

Osiągnięcia w poszczególnych konkursach dzieci i młodzież mogą wykorzystać do zdobycia na koniec roku szkolnego powiatowego, uznanego lokalnie wyróżnienia "*Talent powiatu lubaczowskiego*". Jest to swoiste podsumowanie całego roku. Każdy uczeń z całego powiatu, od pierwszej klasy podstawówki do ostatniej klasy szkoły ponadgimnazjalnej, może złożyć swój wniosek. Konkurs obejmuje kilkanaście kategorii, stopni i klasyfikacji. Informacje zbierane są w tzw. indeksie ucznia. Zwycięzca oprócz społecznego prestiżu, jakim cieszy się wyróżnienie, otrzymuje od starosty stypendium. O popularności inicjatywy poradni lubaczowskiej wśród młodzieży świadczy liczba zgłoszeń, która co roku się zwiększa, a ostatnio wyniosła 1,5 tys. wniosków.